

فرم طرح درس

معاونت آموزشی - مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

نام درس : جمعیت شناسی و دانش خانواده تعداد واحد : ۲ واحد رشته تحصیلی: علوم آزمایشگاهی، هوشبری، اتاق عمل و فوریت ها مدرس: اسدپور مقطع تحصیلی دانشجویان: کارشناسی
نیمسال تحصیلی: دوم ۹۳-۱۳۹۲ نوع واحد : نظری مدت زمان ارائه درس: یک ترم، دو ساعت نظری در هفته (جمعا " ۳۴ ساعت) محل برگزاری: دانشکده پرستاری شماره درس :

انسان، اصالتاً موجودی است اجتماعی و نخستین بستر فعلیت یافتن این ویژگی برترین مخلوق الهی، به طور قطع کانون مقدس خانواده است. خانواده، اولین، مهم ترین و پربرکت ترین نهاد اجتماعی در تاریخ فرهنگ و تمدن انسانی است. خانواده، کانونی است که باید برای حفظ حرمت و کرامت انسان و تأمین سلامت جسمانی و روانی و رشد معنوی او استحکام یابد. قوام خانواده به منظور تداوم انسجام جامعه و تأمین محیطی سالم برای زیستن انسان ها ضرورتی انکار ناپذیر است. در نظام الهی و فرهنگ قرآنی، هدف اصلی ازدواج و تشکیل خانواده رسیدن به آرامش روان و آسایش خاطر، پیمودن طریق رشد و شکوفایی، نیل به کمالات انسانی و تقرّب به ذات حق تعالی است. تردیدی نیست که از تنهایی به درآمدن، همسر و همراه شدن، خانواده مستقل تشکیل دادن، ارضای کشش های نفسانی و غرایز طبیعی، بهره گیری از دوران با نشاط جوانی، کسب استقلال، حفظ عفت و مصونیت از گناه، آرامش و تعادل اعصاب و تولید و تکثیر نسل از نتایج قهری ازدواج و بالطبع از مهمترین عوامل مؤثر در آرامش روان، آسایش فکر و جان و احساس رضامندی درونی است.

هدف کلی:

هدف از تدریس درس جمعیت و دانش خانواده، انتقال دانش و اطلاعات لازم در زمینه جمعیت و مسائل مربوط به آن، تشکیل خانواده، و کسب آگاهیهای لازم در زمینه آموزش، برنامه ریزی و ارزشیابی برنامه

های بهداشت خانواده است.

اهداف جزئی:

از دانشجو انتظار می رود در پایان درس قادر باشد:

- ۱- تاریخچه جمعیت و جمعیت شناسی را بیان نماید
- ۲- جمعیت را تعریف کند.
- ۳- شاخص های توسعه را ذکر نماید
- ۴- انواع جمعیت را نام برده در مورد آنها توضیح دهد.
- ۵- جمعیت شناسی را تعریف نماید.
- ۶- اهداف جمعیت شناسی را نام ببرد.
- ۷- مراحل مختلف چرخه جمعیت شناسی را توضیح دهد.
- ۸- روشهای جمع آوری اطلاعات جمعیتی را شرح دهد.
- ۹- انواع سرشماری را نام برده و خصوصیات هر یک را بیان نماید
- ۱۰- تغییرات جمعیت در ایران و جهان را شرح دهد .
- ۱۱- هرم سنی را شرح دهد و اطلاعات حاصل از آن از تفسیر نماید.
- ۱۲- حرکات جمعیتی و عوامل مؤثر در آن را توضیح دهد .
- ۱۳- ساختار جمعیتی و عوامل مؤثر بر آن را شرح دهد .
- ۱۴- انواع حرکات جمعیت را شرح دهد.

- ۱۵- جنبه های اپیدمیولوژیکی جمعیت و اهمیت اپیدمیولوژی در حرکات جمعیت را بیان کند.
- ۱۶- در مورد رشد جمعیت و عوامل موثر بر آن شرح دهد .
- ۱۷- شاخصهای جمعیتی را توضیح دهد و بتواند بر اساس اطلاعات موجود آنها را محاسبه و تحلیل نماید.
- ۱۸- مشکلات ناشی از افزایش جمعیت در ایران و جهان را نام برده، آنها را توضیح دهد.
- ۱۹- سیاستها و معیارهای جمعیتی و انواع آن را نام بره و در مورد آنها شرح دهد.
- ۲۰- خانواده را تعریف نماید.
- ۲۱- انواع تیپ های خانواده را نام ببرد.
- ۲۲- اهداف از تشکیل خانواده را توضیح دهد.
- ۲۳- روش های ایجاد خانواده سالم را شرح دهد.
- ۲۴- معیارهای همسرگزینی را توضیح دهد.
- ۲۵- شیوه های تثبیت و استحکام مودت در خانواده را توضیح دهد.
- ۲۶- وظایف والدین نسبت به فرزند را بیان کند .
- ۲۷- در خصوص ازدواج های دانشجویی (فرصت ها، مزایا، آسیب ها و محدودیت های آن) توضیح دهد.
- ۲۸- نحوه برنامه ریزی برنامه های بهداشت خانواده را شرح دهد.
- ۲۹- تأثیر آموزش در برنامه های بهداشت خانواده را بیان نماید.
- ۳۰- نحوه برقراری ارتباط با مردم جهت ارائه خدمات بهداشتی خانواده را شرح دهد.
- ۳۱- مشاوره بهداشت خانواده را تعریف، اهداف ، اصول و مراحل آن را نام برده در مورد آنها توضیح دهد.
- ۳۲- چگونگی ارزشیابی برنامه های بهداشت خانواده را توضیح دهد.

شماره جلسه	نوع جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	روش یاددهی* یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجوی	نحوه ارزشیابی* و درصد آن
۱		شرح طرح درس آشنایی دانشجویان با کلیات	۱- شاخص های توسعه را ذکر نماید. ۲- جمعیت را تعریف کند.	آگاهی ادراک	سخنرانی پرسش و پاسخ	کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۱۰۰	آمادگی برای پرسش و پاسخ	آزمون ورودی مرحله ای

* روش یاددهی - یادگیری می تواند شامل: سخنرانی، مباحثه ای - گروهی کوچک، نمایشی - حل مسئله - پرسش و پاسخ - گردش علمی، آزمایشی

** آزمون ها بر اساس اهداف می توانند به صورت آزمون ورودی (آگاهی از سطح آمادگی دانشجویان) مرحله ای یا تکوینی (در فرایند تدریس با هدف شناسایی قوت و ضعف دانشجویان) و آزمون پایانی یا تراکمی (پایان یک دوره یا مقطع آموزشی با هدف قضاوت در مورد تسلط دانشجویان) برگزار گردد.

آزمون پایانی			وایت برد	بحث گروهی	دریافت	۳- انواع جمعیت را نام برده در مورد آنها توضیح دهد. ۴- جمعیت شناسی را تعریف نماید.	جمعیت شناسی		
"	"	"	"	"	"	۱- اهداف جمعیت شناسی را نام ببرد. ۲- چرخه(مراحل) انتقال جمعیت را توضیح دهد	آشنایی دانشجویان با اهداف جمعیت شناسی آشنایی دانشجویان با چرخه(مراحل) انتقال جمعیت	۲	
"	"	"	"	"	"	۳- روشهای جمع آوری اطلاعات جمعیتی را شرح دهد. ۴- انواع سرشماری را نام برده و خصوصیات هر یک را بیان نماید ۵- مراحل مختلف چرخه جمعیت شناسی را توضیح دهد. ۶- هرم سنی را شرح دهد و اطلاعات حاصل از آن را تفسیر نماید.	آشنایی دانشجویان با روشهای جمع آوری اطلاعات جمعیت شناسی	۳	
"	"	"	"	"	"	۱- جنبه های اپیدمیولوژیکی جمعیت و اهمیت اپیدمیولوژی در حرکات جمعیت را بیان کند. ۲- در مورد رشد جمعیت و عوامل موثر بر آن شرح دهد . ۳- تغییرات جمعیت در ایران و جهان را شرح دهد . ۴- ساختار جمعیتی و عوامل موثر بر آن را شرح دهد	آشنایی دانشجویان با تغییرات و ساختار جمعیتی	۴	
"	"	"	"	"	"	۱- حرکات جمعیتی و عوامل موثر در آن را توضیح دهد . ۲- انواع حرکات جمعیت را شرح دهد. ۳- شاخصهای جمعیتی را توضیح دهد و بتواند بر اساس اطلاعات موجود آنها را محاسبه و تحلیل نماید.	آشنایی دانشجویان با حرکات جمعیتی و عوامل موثر بر آن و شاخصهای جمعیتی	۵	
"	"	"	"	"	"	۱- مشکلات ناشی از افزایش جمعیت در ایران و جهان را نام برده، آنها را توضیح دهد. ۲- سیاستها و معیارهای جمعیتی و انواع آن را نام بره و در مورد آنها شرح دهد	آشنایی دانشجویان با مشکلات ناشی از افزایش جمعیت آشنایی دانشجویان با سیاستهای جمعیتی	۶	

شماره جلسه	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	روش یاددهی* یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجوی	نحوه** ارزشیابی و درصد آن
۷			۱. آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تناسلی مرد و زن را توضیح دهد	"	"	"	"	"	"

* روش یاددهی - یادگیری می تواند شامل: سخنرانی، مباحثه ای - گروهی کوچک، نمایشی - حل مسئله - پرسش و پاسخ - گردش علمی، آزمایشی

** آزمون ها بر اساس اهداف می توانند به صورت آزمون ورودی (آگاهی از سطح آمادگی دانشجویان) مرحله ای یا تکوینی (در فرایند تدریس با هدف شناسایی قوت و ضعف دانشجویان) و آزمون پایانی یا تراکمی (پایان یک دوره یا مقطع آموزشی با هدف قضاوت در مورد تسلط دانشجویان) برگزار گردد.

						<p>۲. تغییرات هر ماه سیکل قاعدگی را در زن را شرح دهد</p> <p>۳. در مورد بهداشت زمان قاعدگی و علایم سندرم قبل از قاعدگی توضیح دهد</p> <p>۴. روشهای کنترل سندرم قبل از قاعدگی را توضیح دهد.</p> <p>۵. چرخه واکنش جنسی را شرح دهد.</p>	<p>آشنایی دانشجویان با بهداشت باروری</p>		
						<p>۱. خانواده و رسالت آن را توضیح دهد</p> <p>۲. ضرورت تشکیل خانواده را شرح دهد</p> <p>۳. جایگاه و منزلت خانواده را شرح دهد</p> <p>۴. جایگاه و منزلت خانواده در اسلام را توضیح دهد</p> <p>۵. خانواده را تعریف نماید</p> <p>۶. اهمیت خانواده را شرح دهد</p> <p>۷. اثرات خانواده بر فرد را بیان نماید</p> <p>۸. عوامل موثر بر فرد، خانواده و جامعه در عصر حاضر را نام بده و در مورد آنها توضیح دهد</p>	<p>آشنایی دانشجویان با خانواده و رسالت آن</p>	۸	
						<p>۹. خانواده و انواع تیپ های آن توضیح دهد</p>	<p>آشنایی دانشجویان با انواع خانواده و هدف از تشکیل خانواده</p>	۹	
"	"	"	"	"	"				
						<p>۱. اهداف تشکیل خانواده را نام برده، آنها را شرح دهد</p>	<p>اهداف تشکیل خانواده</p>	۱۰	
						<p>۲. نظر اسلام نسبت به ازدواج و تشکیل خانواد را توضیح دهد</p> <p>۳. بهداشت پیش از ازدواج و اهمیت مشاوره قبل از ازدواج را توضیح دهد</p> <p>۴. اهمیت انجام آزمایشات قبل از ازدواج را توضیح داده و آنها را لیست نماید</p> <p>۵. شرایط آمادگی افراد برای ازدواج از دیدگاه روانشناسان را توضیح دهد.</p> <p>۶. نقش های مشترک بین زن و شوهر را نام برده، آنها را شرح دهد</p>	<p>آشنایی دانشجویان با بهداشت ازدواج</p>	۱۱	

شماره جلسه	ردیف جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	روش یاددهی* یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجوی	نحوه** ارزشیابی و درصد آن
۱۲		آشنایی دانشجویان با روش های ایجاد خانواده سالم	۱. روش های ایجاد خانواده سالم شرح دهد. ۲. شیوه های استحکام مودت در خانواده را بیان نماید. ۳. معیارهای گزینش همسر را لیست نماید. ۴. وظایف والدین نسبت به فرزند و بالعکس را توضیح دهد. ۵. عوامل عمده ای که در ساختن و تحکیم ارتباط موثرند، را توضیح دهد	"	"	"	"	"	"
۱۳		آشنایی دانشجویان با فواید و موانع ازدواج های دانشجویی	۱. هدفاز ازدواج های دانشجویی را توضیح دهد ۲. فواید ازدواج های دانشجویی را توضیح دهد ۳. موانع ازدواج های دانشجویی را توضیح دهد						
۱۴		آشنایی دانشجویان با برنامه ریزی در بهداشت خانواده آشنایی دانشجویان با تاثیر آموزش در برنامه های بهداشت خانواده	۱. برنامه ریزی در بهداشت خانواده را تعریف نماید ۲. اهداف و پیش شرط های برنامه ریزی در بهداشت خانواده را نام ببرد. ۳. مراحل مختلف برنامه ریزی خدمات بهداشت خانواده را نام ببرد. ۴. اهداف و مراحل مختلف آموزش آموزش در برنامه های بهداشت خانواده را شرح دهد. ۵. اصول آموزش در برنامه های بهداشت خانواده نام برده آنها را توضیح دهد. ۶. اطلاعات لازم جهت آموزش در برنامه های بهداشت خانواده را توضیح دهد. ۷. روشهای و شیوه های آموزش در برنامه های بهداشت خانواده را توضیح دهد.	آگاهی ادراک دریافت	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی	کامپیوتر ویدئو پرژکتور وایت برد	۱۰۰	مروری بر جلسه قبل	مرحله ای، آزمون پایانی
۱۵		آشنایی دانشجویان با نحوه برقراری ارتباط با مردم در برنامه های بهداشت خانواده آشنایی دانشجویان با نحوه مشاوره بهداشت خانواده	۱- ارتباط را تعریف نماید ۲- هدف از ارتباط را توضیح دهد. ۳- اهمیت ارتباط را توضیح دهد. ۴- اجزای فرآیند ارتباط را نام برده، آنها را توضیح دهد. ۵- عوامل موثر بر رفتار ارتباطی را نام برده، آنها را شرح دهد. ۶- چگونگی ارتباط را توضیح دهد. ۷- اهرمهای برقراری ارتباط موثر را نام ببرد. ۸- ویژگی های ارتباطات موثر را نام برده، آنها را شرح دهد. ۹- موانع موجود بر سر راه ارتباط مؤثر را توضیح دهد. ۱۰- کیفیت، اهداف و خصوصیات گوش دادن موثر را توضیح دهد.	آگاهی ادراک دریافت	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی	کامپیوتر ویدئو پرژکتور وایت برد	۱۰۰	مروری بر جلسه قبل	مرحله ای، آزمون پایانی

* روش یاددهی - یادگیری می تواند شامل: سخنرانی، مباحثه ای - گروهی کوچک، نمایشی - حل مسئله - پرسش و پاسخ - گردش علمی، آزمایشی

** آزمون ها بر اساس اهداف می توانند به صورت آزمون ورودی (آگاهی از سطح آمادگی دانشجویان) مرحله ای یا تکوینی (در فرایند تدریس با هدف شناسایی قوت و ضعف دانشجویان) و آزمون پایانی یا تراکمی (پایان یک دوره یا مقطع آموزشی با هدف قضاوت در مورد تسلط دانشجویان) برگزار گردد.

						۱۱- مشاوره بهداشت خانواده را تعریف نماید ۱۲- هدف از انجام مشاوره را توضیح دهد. ۱۳- اصول مشاوره را نام برده در مورد آنها توضیح دهد. ۱۴- مراحل مشاوره را نام برده در مورد آنها توضیح دهد.			
مرحله ای، آزمون پایانی	مروری بر جلسه قبل	۱۰۰	کامپیوتر ویدئو پرژکتور وایت برد	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی	آگاهی ادراک دریافت	۱۵- ارزشیابی را تعریف نماید ۱۶- ارزشیابی از ارتباط توضیح دهد. ۱۷- انواع ارزشیابی را نام برده، آنها را توضیح دهد. ۱۸- اصول راهنمایی کننده ارزشیابی برنامه های بهداشت خانواده را شرح دهد ۱۹- گامهای ارزشیابی برنامه های بهداشت خانواده را شرح دهد.	آشنایی دانشجویان با چگونگی ارزشیابی برنامه های بهداشت خانواده		۱۶

تعداد جلسات: ۱۶ جلسه ۱۰۰ دقیقه ای

نحوه ارائه درس: سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ

روند ارائه درس: ارائه طرح درس کلی و هفتگی در جلسه اول، حضور غیاب، مرور درس جلسه قبل، ارائه عناوین جلسه فعلی و ارائه عناوین جلسه بعد

کل درس در ۳۴ ساعت به صورت نظری توسط مدرس توضیح داده می شود. در ضمن تدریس، نظرات دانشجویان سؤال و در مورد موضوعات درس بحث می شود. تمرینات مربوط به شاخصهای جمعیتی نیز در کلاس مطرح و محاسبه می شوند.

تکالیف (وظایف) دانشجویان: ۱. مطالعه مطالب تعیین شده با توجه به طرح درس ارائه شده قبل از تدریس ۲. شرکت فعال در پرسش و پاسخ و بحثهای کلاسی

۳. انجام تکالیف محوله مثل کارگروهی در رابطه با واحد درسی ۴. شرکت در امتحانات کلاسی، میان ترم و پایان ترم

نحوه ارزشیابی: دانشجویان توجه داشته باشند با توجه به گستردگی و تنوع زیاد مطالب و محدودیت زمان نقش مدرس، راهنمایی و تسهیل یادگیری است نه انتقال تمام محتوا. لذا بایستی قبل از ورود به کلاس مطالعات لازم انجام گرفته و در کلاس درس مشارکت فعال داشته باشند

۱. پرسش و پاسخ و فعالیت کلاسی ۲ نمره ۲. امتحان میان ترم ۶ نمره ۳. امتحان پایان ترم ۱۲ نمره

امتحان کتبی میان ترم و پایان ترم به صورت چند گزینه ای، صحیح غلط، جا خالی و تشریحی و چند مسئله در رابطه با شاخصهای جمعیتی وسایل کمک آموزشی و رسانه های آموزشی:

کامپیوتر و ویدئوپرژکتور، وایت برد و مازیک، فیلم و نمونه های وسایل پیشگیری از بارداری مثل قرصهای پیشگیری از بارداری (انواع قرصها)، نورپلانت و ... در صورت امکان

زمان و مکان ارائه درس: شنبه ها: ۴-۶، دانشکده پرستاری و مامائی، کلاس شماره ... ساختمان کلاس ها

مقررات درس و انتظارات از دانشجویان

۱. به منابع معرفی شده مراجعه و مطالب تکمیلی بحث ها را مطالعه نمایند. ۲. در تمام جلسات حضور منظم توأم با آمادگی داشته باشند ۳. غیبت غیر موجه از کلاس باعث حذف درس می شود. منابع:

۱. مبانی جمعیت و تنظیم خانواده. تالیف دکتر مهری غفوریان بروجردنیا و دکتر ندا آیینه وند، انتشارات آبیژ، ۱۳۸۷.

۲. جمعیت و تنظیم خانواده و بهداشت باروری تالیف دکتر حسین شجاعی تهرانی. ۱۳۷۹.
 ۳. جمعیت توسعه و بهداشت باروری تالیف دکتر حبیب الله زنجانی و همکاران. ۱۳۷۸.
 ۴. محمودیان، حسین و همکاران. دانش خانواده. چاپ اول، نشر سمت، تهران، ۱۳۸۳.
 ۵. ویلیامز، بارداری و زایمان، ترجمه بهرام قاضی جهانی و همکاران، چاپ اول، نشر گلبان، تهران، ۱۳۸۱.
6. Smilth Claudia M .and Maurer Frances A . Community Health Nursing . Second Edition . W . B . Saunders company . Philadelphia 2000 .
 7. Stan hope Marcia and Lancaster jeanette . “Foundations of community Health Nursing” . Mosby company . USA 2002.